

“De bouw, de brand en de toekomst van het Eerste Goetheanum”

Dit motto van de Weihnachtstagung 2022 in Dornach, een bijeenkomst die onderverdeeld was in twee keer 2,5 dag, deed zo'n 300 mensen besluiten om aan het geheel deel te nemen en op dinsdag 27 december de Dornacher 'Bloed- of asheuvell' te beklimmen.

Het Eerste Goetheanum op 1 januari 1923

Voor de première van het programma van het Goetheanum Eurythmie Ensemble, 'Wegspuren', waren dat er op de avond van de 30ste december al rond de 1000 – en tijdens de oudejaarsnacht liep dat aantal op tot zo'n 2000 mensen.

Zowel tijdens het eerste deel als gedurende de oudejaarsnacht konden deelnemers en bezoekers in en rondom het Goetheanum diverse voordrachten, (kunstzinnige)

werkgroepen, concerten en

tentoonstellingen bezoeken. In de oudejaarsnacht zelfs ieder uur, de gehele nacht door, meerdere gelijktijdig.

Tijdens het tweede deel waren ook diverse ruimtes toegankelijk die anders – meestal – gesloten zijn.

Voor wie zich had ingelezen in de vele berichten van medewerkers aan de bouw en ooggetuigen van de brand van dat gebouw dat tot in het fysiek zichtbare, zintuiglijk

waarneembare uitdrukte wat 'de goden ons willen zeggen', wat de antroposofie ons brengen kan, kon het een aangrijpende ervaring zijn, nu, precies 100 jaar later, juist gedurende deze herinneringsvolle dagen op diezelfde heuvell te zijn.

In en rondom het gebouw dat er zó niet had gestaan als dat unieke, met zoveel liefde, inspiratie en offerkracht gebouwde oorspronkelijke gebouw op die plek toen niet in vlammen was opgegaan. En in de wereldether was ingeschreven.

Te kijken door het kamerraam van waaruit Edith Maryon moet hebben gezien dat er iets grondig mis was in het gebouw, 's avonds kort na 22:00 uur, op 31 december 1922. Te zien h oe vlakbij de houten Schreinerei zich bij dat brandende Goetheanum bevond... En hoe dichtbij de torens van de Arlesheimer Dom zich bevinden, van waaruit in die fatale nacht om 24:00 uur het klokgelui zich mengde met dat van alle klokken in de omgeving – op het moment waarop de grote koepel instortte en er een vlammenzee naar de hemel opsteeg, zo enorm als men nog nooit gezien had.

Te horen in de voordracht van Peter Selg* hoe de Basler Zeitung destijds beschreef hoe de silhouetten van huizen en gebouwen in Basel zwart afstaken tegen de vuurrood gekleurde hemel, hoe duizenden mensen zich midden in de nieuwjaarsnacht in alles wat maar rijden kon naar Dornach spoedden om te zien hoe daar 'de tempel van de theosofen' brandde. Te horen vertellen hoe antroposofen tot het allerlaatst en met gevaar voor eigen leven probeerden van binnenuit het vuur te blussen, toen dat eenmaal was ontdekt.

Naar dat alles gingen m'n gedachten terug, wandelend rondom het gebouw, zittend op een bankje, met zicht op de betonnen kolos die, qua uiterlijke vormgeving nog ontworpen door Rudolf Steiner, slechts enkele jaren na die brandnacht, en na Steiners dood, verrees op dezelfde plek. Een onverwoestbaar ogende omhulling voor het wezen Antroposofia, nu op 31 december door het licht van 52 schijnwerpers verzacht en vol beweeglijke vlakken door het schaduwspel, als een lichtend baken afstekend tegen de zwarte nachthemel.

Terug naar die brandnacht, naar wat daaraan vooraf was gegaan – en naar wat er hier op de heuvel direct op volgde: meteen de volgende dag, zoals gepland, een aangrijpend Driekoningenspel plus een volgende avondvoordracht in de reeks die in december 1922 was gestart.

En na een in meerdere opzichten zeer veelbewogen jaar, een 'grondsteenlegging in de harten van de mensen', tijdens de Weihnachtstagung een jaar later.

Waren ze er nu ook bij, de allang niet meer op aarde zijnde mensen van toen die in de Schreinerei-zaal die Grondsteenspreuk in hun hart opnamen? Nu wij, huidige aardebewoners, ouderen en vele jongeren uit heel de wereld, bij elkaar kwamen op die plek, om te gedenken wat er 100 jaar geleden plaatsvond, om die *'geschiedenis te lezen met de blik op heden en toekomst'*, zoals Peter Selg in één van zijn enthousiasmerende voordrachten in een tot de nok toe gevulde Grote Zaal, formuleerde?

Dat we de hulp van gestorven vrienden bij ons werk heel hard nodig hebben benadrukte hij eveneens, wil ons werk aangesloten blijven aan de impuls van het Eerste Goetheanum, en werkzaam worden, en zijn, en blijven in de wereld anno nu. Een wereld die in brand staat...

En dat we elkaar daarbij nodig hebben werd ook beleefbaar tijdens deze Tagung. Dat meer dan 1000 mensen die in het hart geraakt waren door wat er 100 jaar geleden plaatsgreep op die Dornachse heuvel, samenkwamen op die plek, herinnerend, bezinnend, kon beleefd

worden als een omvorming van de pijn van toen, als een schouwen van iets van het geestelijke Goetheanum dat in een nieuwe vorm oplichtte in de daden en vanuit de harten en de hoofden van zowel de mensen die deze Kerstbijeenkomst organiseerden als de mensen die er aan deelnamen.

Gezamenlijk werd vormgegeven aan een vanuit het verleden gevoede impuls die aanvoelt als een uit de toekomst komende kiem in het heden. Die volbewust, gezamenlijk en vanuit de kracht van iedere enkeling, behoed, gevoed en verzorgd wil worden. In het licht van wat uitgedrukt wordt in het enige kunstwerk dat bewaard is gebleven van het fysieke Eerste

Goetheanum: de houtsculptuur met de drie wereldkrachten - Lucifer en Ahriman op hun plaats gehouden door de Mensheidsrepresentant: de Christus.

Woorden die bij me opkomen als ik probeer iets uit te drukken van wat er in me opkwam gedurende die laatste 2,5 dag die ik van deze unieke bijeenkomst meemaakte, zijn: dankbaarheid, openheid - in meerdere opzichten, verbinding, en verantwoordelijkheid. Dat verraste me, ik heb dat beleefd als een geschenk. En als een stukje vernieuwd en zich steeds opnieuw vernieuwend mysterie.

Het Goetheanum op 1 januari 2023

Heleen de Weger

<https://goetheanum.ch/de/nachrichten/nachtwache-am-goetheanum>

<https://www.youtube.com/watch?v=FWEuqMhIq&t=1s>

* https://goetheanum.tv/programs/wt-2022-vortrag-peter-selq_de-67806c?categoryId=130047